

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษายเป็นแบบแผนขั้นต้นแก่บุคคล มีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนทั้งมูลฐาน อันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และปฏิบัติตน เพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นสุขในสังคมประชาธิปไตย แต่การที่จะให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ และองค์ประกอบแต่ละอย่างจะต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบที่เป็นบุคคล ซึ่งได้แก่ครูใหญ่ คณะครู และคณาธิการโรงเรียน ในจำนวนองค์ประกอบที่เป็นบุคคลนี้ ครูใหญ่เป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด เพราะครูใหญ่เป็นผู้รับนโยบาย และรับผิดชอบในการจัดดำเนินงาน และบริหารโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย และความมุ่งหมายของการศึกษานั้น สมาน แสงมณี^๑ ได้กล่าวในที่ประชุมอบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายในส่วนภูมิภาคของกรมสามัญศึกษาว่า

... ครูใหญ่เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในเรื่องการบริหารการศึกษา เพราะครูใหญ่เป็นหัวหน้าหน่วยบริหารที่เล็กที่สุดในการจัดการศึกษา นโยบายต่าง ๆ หลักสูตร และความมุ่งหมายของการศึกษา หรือวิธีสอนต่าง ๆ นั้น โรงเรียนจะนำไปใช้หรือไม่ขึ้นอยู่กับครูใหญ่ทั้งสิ้น ถ้าครูใหญ่ไม่เข้าใจหน้าที่ของตน ไม่ดำเนินนโยบายไปให้ถูกต้องแล้ว นโยบายต่าง ๆ ก็จะไม่เป็นไปตามที่ทางราชการต้องการ จึงถือว่าครูใหญ่เป็นผู้มีความสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง...

^๑ สมาน แสงมณี, เอกสารประกอบการประชุมครูใหญ่ (พระนคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๑๓), หน้า ๑๑.

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในชนบท รับผิดชอบงานในด้านการบริหารภาค เช่น การปรับปรุงอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และงานด้านธุรการ เป็นต้น เพราะถือว่าเป็นงานที่ปรากฏผลรวดเร็วและชัดเจน ส่วนงานทางด้านวิชาการ เช่นงานหลักสูตร การสอน ตลอดจนงานห้องสมุดมักจะถูกทอดทิ้ง ครูใหญ่ส่วนมากมักจะรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานด้านบริหาร จนมองข้ามความสำคัญของงานทางด้านวิชาการ ซึ่งแท้จริงแล้ว น่าจะเป็นงานหลักของโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงในการให้ความรู้แก่นักเรียน สุกใจ เหลาสุนทร^๒ ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการในโรงเรียนว่า

...งานบริหารเป็นงานซึ่งรับผิดชอบ เพื่อให้งานวิชาการ คือ ความรู้ ความคิด และทัศนคติอันดีงามได้มีโอกาสเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก งานบริหารเป็นงานบริการ เพื่อให้งานหลักดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายที่วาง โดยเฉพาอย่างยิ่งหน่วยงานทางการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างสำคัญในเรื่องวิชาการ และความเจริญเติบโต หรือพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเยาวชน จึงนับได้ว่าเป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา ความจำเป็นของงานวิชาการ จึงเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ งานวิชาการจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรกขงสถาบันการศึกษาประเภทต่าง ๆ สถาบันจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ถ้าฝ่ายวิชาการอ่อน สิ่งต่าง ๆ ด้านอื่นก็จะอ่อนตาม...

^๒ สุกใจ เหลาสุนทร, หลักการบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ (สมบุรี: โรงพิมพ์สิ่งศักดิ์, ๒๕๐๕), หน้า ๗.

นอกจากนี้ เกรียง เอี่ยมสกุล^๑ ใกล้เคียงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ครูใหญ่จะต้องให้
ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยกล่าววว่า

...ครูใหญ่ทุกระดับการศึกษา พึงสำนึกไว้ว่างานด้านวิชาการ
ของโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่างานใด ๆ เพราะเป็นผล
ประโยชน์โดยตรงที่เด็กจะได้รับ การที่มีกระทรวงศึกษาธิการก็
คือ การมีครู มีโรงเรียนที่ดี ก็เพื่อจัดให้เด็กได้รับประโยชน์จาก
งานวิชาการของโรงเรียนนั่นเอง ครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง
ในเรื่องมาตรฐาน คุณภาพของงานวิชาการ แผนกกฎหมายโรงเรียน
ราษฎร ก็ยังกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่า ครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบใน
งานวิชาการ และจะต้องอยู่ประจำที่โรงเรียนตลอดเวลาที่เปิดทำ
การสอน ทั้งนี้เพื่ออยู่ดูแลการสอนของครูอย่างมีประสิทธิภาพ
และให้การเรียนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ...

ในเรื่องของหลักการบริหารงานด้านวิชาการก็เช่นกัน ภิญโญ สาคร^๒ ได้เน้น
ถึงความจำเป็นที่ครูใหญ่จะต้องสนใจในงานวิชาการของโรงเรียนให้มาก ซึ่งพอสรุปได้ว่า
ในการบริหารงานด้านวิชาการนั้น ครูใหญ่หรือผู้บริหารการศึกษา ควรจะมีความรู้ ความ
เข้าใจในเรื่องขอบเขตและรายละเอียดของงานด้านวิชาการเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อสามารถ
เป็นที่ปรึกษาของครูในโรงเรียน ในอันที่จะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งจะ
นำไปสู่ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในที่สุด

^๑ เกรียง เอี่ยมสกุล, "ช่วยครูให้ เป็นนักบริหารที่ดี," วิทยากร,
๕ (กรกฎาคม, ๒๕๑๖), ๑๖๖.

^๒ ภิญโญ สาคร, หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
๒๕๑๖), หน้า ๒๔๓.

เนื่องจากความสำคัญ และความจำเป็นของงานด้านวิชาการมีมาก ดังได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็น และความเข้าใจของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับงานด้านนี้ รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารและปฏิบัติงาน อันจะเป็นแนวทางในการเสนอข้อ เสนอแนะ เพื่อปรับปรุงตัวบุคคล และกลไกด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ซึ่ง จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในการจัดการประถมศึกษาของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

๑. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
๒. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญบางประการในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
๓. ศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของกลุ่มครู ใหญ่ที่มีวุฒิสูงกว่ากับกลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่า

สมมติฐานของการวิจัย

ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีวุฒิต่างกัน มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านวิชาการแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้คือกลุ่มตัวอย่างของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา ๒๕๑๔

๒. ผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นและความเข้าใจในงานด้านวิชาการโดยทั่วไปทางด้านการจัดการ หรือทฤษฎีเท่านั้น มิได้คำนึงถึงการปฏิบัติจริง และมีได้คำนึงถึงขนาดของโรงเรียน จำนวนนักเรียน และจำนวนครูในโรงเรียน ซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของครูใหญ่ที่เป็นประชากรของการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดความรู้ ความเข้าใจงานด้านวิชาการของครูใหญ่ระดับประถมศึกษาได้ ความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในแบบสอบถามยึดทฤษฎีการศึกษาและหลักจิตวิทยาในปัจจุบัน

๒. ผู้วิจัยเชื่อว่า ผู้ตอบมีความจริงใจในการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นการตัดสินใจตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ จึงถือเป็นความเชื่อ ความเข้าใจ และความคิดของผู้ตอบจริง ๆ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะไม่มีความจริงใจในการตอบ ซึ่งมีได้หลายลักษณะ เช่น เขียนวลีสุภาษิตของตนไม่ตรงกับความเป็นจริง ตอบให้ตรงข้ามกับความคิดเห็นของตน และให้ผู้อื่นตอบให้เป็นคน

๒. ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามบางข้อ อาจทำให้ผู้ตอบเข้าใจไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการ ทำให้การตอบพลาดไปโดยมิใช่เนื่องมาจากความไม่รู้ หรือความไม่เข้าใจในเรื่องนั้น

๓. ผู้ตอบบางคนหรือหลายคนอาจจะตอบแบบสอบถามโดยวิธีเดา และได้คะแนนมาก ซึ่งมิใช่เนื่องมาจากความรู้ หรือความเข้าใจดีทำให้ผลการวิจัยไม่ตรงกับความเป็นจริง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นถึงแนวความเข้าใจของครูใหญ่ต่างวุฒิกันในเรื่องการบริหารงานค่านิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

๒. ได้ข้อเสนอแนะต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับงานค่านิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อันจะทำให้การจัดการประถมศึกษาของจังหวัดร้อยเอ็ดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค่านิชาการค่านิชาการโดยทั่วไปของครูใหญ่ จากวารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒. สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวกับงานค่านิชาการของครูใหญ่ ระดับประถมศึกษา และรวบรวมปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงานนิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

๓. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และทำการตรวจสอบ (Try - out) โดยนำไปทดลองกับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐ คน และนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง

๔. สํารวจจำนวนครูใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมด กำหนดจำนวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกวุฒิ และขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากหัวหน้าส่วนการศึกษา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากครูใหญ่ให้ส่งแบบสอบถามคืนที่หัวหน้าส่วนการศึกษา

๕. รวบรวมแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (มัธยิมเลขคณิต) และทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนรวมเฉลี่ยระหว่างกลุ่มครูใหญ่ต่างวุฒิกัน (รายละเอียดดูบทที่ ๓)

๖. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะ

คำจำกัดความ

ความคิดเห็น หมายถึงความเชื่อ ความคิด และการตัดสินใจ ในการออกแบบ
สอบถามของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

ครูใหญ่ หมายถึง ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา ๒๕๖๔

อายุราชการ หมายถึงจำนวนปีที่ผู้ตอบรับราชการครู รวมทั้งจำนวนปีที่เป็น
ครูใหญ่ด้วย

ประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่ หมายถึงจำนวนปีที่ผู้ตอบเคยเป็นครูใหญ่ นับ
ถึงวันที่ออกแบบสอบถาม

งานวิชาการ หมายถึงหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียน การสอน โดยไม่
รวมถึงการปฏิบัติ ซึ่งได้แก่เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป หลักการสอนและวิธีสอน การ
บริหารงานในโรงเรียน การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน หลักสูตรและวัสดุประกอบหลัก-
สูตร จิตวิทยาการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

การศึกษาทั่วไป หมายถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการศึกษาความมุ่งหมายของการ
ศึกษา แนวโน้มในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ค่านิยมต่าง ๆ ของสังคมเป็นต้น

วัสดุประกอบหลักสูตร หมายถึงอุปกรณ์การสอนทุกชนิด หนังสือแบบเรียน โครง
การสอน ประมวลการสอน บันทึกการสอน เป็นต้น

การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา หมายถึงการวัดผลและการประเมินผล
การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

คะแนนมาตรฐาน หมายถึงคะแนนที่ผู้วิจัยคำนวณจากคะแนนรวมของครูใหญ่ทั้งหมด โดยใช้คะแนน T ปกติ (Normalized T - Score) และใช้เทียบระดับความเข้าใจงานด้านวิชาการของครูใหญ่จำแนกตามวุฒิ, อายุจริง, อายุราชการ และประสบการณ์การเป็นครูใหญ่

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ และจากชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๗ ใน ๑๑ อำเภอ ๒ กิ่งอำเภอ ของจังหวัดร้อยเอ็ด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หมายถึงรูปแบบการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ดำเนินการและรับผิดชอบในด้านการบริหารการศึกษาระชาบาล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย